

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 12. De iis in quibus conuersatio humana ob excommunicationem
prohibetur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

detur cum Palud. in 4. dist. 18. quest. 6. artic. 2. & Adrian. in 4. item, De clauib. questione 3. vers. Septima exceptio. Nauar. in Enchirid. cap. 27. num. 36. in principio, nos teneri vitare in omnibus, quibus ipsum priuari habitum est haecenus; donec constet nobis de absolutione. Id quod aperte probatur ex cap. Sicut nobis, De sentent. excommuni. Et procedit quantumcumque ipsum omnino poenitentem contumaciae, & satisfecerit parti, atque adeo sublata sit causa, propter quam excommunicatus est: quia sola absolutione excommunicatio tollitur, non autem satisfactio, ut plurimum Doctorum auctoritate Vgolinus habet. De censuris tab. 2. cap. 23. initio. nu. 2. Pro quo est textus in cap. Cum desideres, De sentent. excommunic. §. fin.

Iam, vt censetur nobis constare de absolutione, sufficere potest quod vnus aut alter vir grauis & fide dignus affirmet illam datam esse: quia id sufficit ad moralem certitudinem: neque sufficere, quod excommunicatus se absolutum dicat, nisi id probet, prout latius tractat Vgolinus in seq. num. 7. habetur ex cap. Sicut nobis, De sentent. excommunic. illis verbis, nisi excommunicati a te super absolutione sua literas nostras; vel illius cui vices nostras in hac parte commiserimus, reportauerint, aut alio modo legitime de illorum absolutione tibi confiterit; tu ipsos pro excommunicatis, habes vt prius, & facis iurari. J. Hæc tibi. Veruntamen in foro poenitentia: pro se ac de se loquenti poenitenti credendum est; ex recepta sententia, pro qua ibidem auctoritates, & rationes Vgolinus adfert.

60. SECUNDVM DVBLVM EST; an cum quem publica fama, aut viri aliqui graues testantur esse nominatim denunciatum, teneamur vitare? Ad quod respondendum est cum Palud. loco citato, col. 3. & D. Anton. 3. part. tit. 2. §. 1. cap. 1. §. 1. quod etiam ex Hostiensis habet Vgolinus in cit. cap. 25. §. 10. num. 1. nos teneri vitare; atque adeo veritatem inquirere; nec ante desistere ab euitando, quam redditi simus certi. Ad hoc facit, quod per famam se tantum se excommunicatum esse sciens debeat gerere se pro excommunicato, ex cap. Illud, §. Licet autem, De Clerico excommunicat. ministrante, & ex cap. Cum desideres, §. Secundæ quaestioni, De sentent. excommunic.

Iam si coniecturas habeamus probabiles, falsam esse talem famam, vt v.g. quod sparsa sit ab æmulis eius qui fertur denunciatus, aut ab hominibus non adeo fide dignis, vel viuos illos graues deceptos fuisse; tunc absq; scrupulo poterimus cum eo de quo agitur communicare, vt ibid. ait Palud. cui subscribit Sylu. in verbo Excommunicatio §. n. 4. & 28. Idemque dicendum est, vt post Panor. habet Couar. ad cap. Alma mater, 1. par. §. 2. n. 6. & post verumq; Vgolin. in supra cit. §. 10. n. 1. cum is qui scilicet denunciatus, communiter habeatur pro absolutato, aut verosimile est absolutum esse; vt cum est vir integer vitæ, & animæ suæ curam gerens, longumq; tempus effluxit ex quo excommunicatus fuit.

61. TERTIVM DVBLVM EST. An debeat quis vitari, si extra confessionem, in secreto tamen, dixerit alicui se nominatim denunciatum, aut notorium percussorē Clerici, necdum absolutum; vt fieri potest si roget pro se geri aliquod negotium quod per se non potest, quod sit nominatim denunciatus? Ad quod respondetur cum Palud. loco citato, & Syluest. in memorato numer. 28. vitari debere; ne, inquit Syluester, detur ei occasio ingredendi se communioni aliorum contra iura; debere, inquam, occulte, ac quam commode fieri potest, sine scandalo. Quod si in confessione id dixerit, & Confessarius nesciat aliunde, is non tenetur; imo non potest licite illum vitare, ne quidem occulte, iuxta D. Anton. loco citato, & Syluest. in eod. num. 28. quod quidem Couar. retractat ad cap. Alma mater, 1. par. §. 2. num. 3. Ratio vero est, tum quia sigillum confessionis, omnium maximum, id ipsum exigit; tum quia excommunicatio cum feratur in foro exteriori, patefieri debet per actum exteriorem. Actus vero confessionis qui in foro exteriori fit Deo, etiam si fiat coram Sacerdote, non patet facit exterius excommunicationem sufficienter ad hoc, vt obligatio euitandi sequi censatur.

62. QVARTVM DVBLVM EST. An illum quem scimus in vna diocesi fuisse nominatim denunciatum, teneamur euitare in alia? Ad quod respondetur cum Syluestro in eod. verbo, num. 26. & Couar. ad cap. Alma mater, 1. part. §. 3.

num. 2. tenetur; excepto quod vbi communiter ignoratur fuisse denunciatus, occulte solummodo vitari debeat, nisi forte apud te habeas instrumenta; aut testes, quibus facile possis probare excommunicationem, & eius denunciationem; tunc enim tenetur, si nihil eorum, de quibus in sequen. cap. 12. re excuset, illum publice etiam vitare; vt iidem auctores ex eo docent, quod Ecclesia nullam cum excommunicato denūciatio communionem intendat excusare, per Extrauag. Ad euitanda.

Nec est, quod quis obiciat Prælatus alterius dioceseos in qua facta est denūciatio, non potuisse obligare illos, qui sunt extra illam diuersam diocesim. Nam, vt bene arguetur Gabrielin 4. dist. 18. quest. 3. litera T. lex de vitando nominatim denunciato, vim & auctoritatem habet à Papâ, qui obligare potest vbique, & omnes; quacumque dignitate, siue Ecclesiastica siue laica polleant, iuxta cap. Solus, De maiori & obedientia.

63. Adeo vt quilibet Prælatus inferiores Papa eos etiam quos ipsimet nominatim excommunicatos denunciauerint, teneantur vitare; perinde ac ceteri, ex cap. Cum desideres, De sentent. excommunic. §. Secundæ quaestioni: poenamque minoris excommunicationis incurrat cum illis communicando, iuxta Syluest. in verbo Excommunicatio §. num. 10. in fine, Palud. in 4. dist. 18. quest. 6. art. 2. sub finem, & Couar. in cit. §. 2. num. 2. De Papâ vero notat Syluest. in eod. n. 10. ipsum non incurere quidem minorem excommunicationem participando cum excommunicato nominatim denunciato; quia talis poena est iuris Ecclesiastici, cui ipse non subicitur; peccare tamen, quia is quæsi ob contumaciam Ecclesia vitandum esse publica sententia statuerit, sicut ethnicus & publicanus habendus est, Christi præcepto, cui Papa subicitur. Quamquam si ipsa participatione intendat excommunicatum absoluerit, quia eò ipso vere absoluit, cum non sit adstrictus formæ absoluedi præscriptæ à iure, sicut sunt Episcopi, vt bene ibidem ait Palud. nullus tunc est peccati locus, vt patet. Aduerte obiter cum Vgolino tabula 2. cap. 23. in principio, num. 5. ver. 8. Romanus Pontif. non cenferi absoluerit excommunicatum conuersando cum eo, nisi id exprimat speciatim, ex Clementina finali, De sentent. excommunic. Aduerte etiam ex eodem præced. num. 3. priuilegium, quod Summus Pontifex dedit communicandi cum excommunicato, non valere, nisi interueniente iusta causa: sicut nec dispensatio in voto valet data sine causa: quia vitare eum que non vitare contumacem Ecclesia statuit vitandum, iuris diuini est, per illud Christi; Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus.

64. QVINTVM DVBLVM EST. An teneamur vitare eum, de quo dubitamus an sit denunciatus? Ad quod respondet Adrian. in 4. De clauibus, quest. 3. & quodlibet 2. pag. sexta, teneri, si id præstare possumus sine ignominia & præiudicio ipsius; alias non. Quod etiam Vgolinus Nauarrum & Iacobum à Graphis citans, tenet in memorato cap. 23. §. 10. num. 2. Suarez autem tomo 5. in tertiam partem, disput. 15. sect. 3. num. 4. & aliquot sequentibus contrarium probabiliter sequitur. Quod accommodatius est ad retinendam conscientie tranquillitatem.

CAPVT XII.

De iis in quibus conuersatio humana ob excommunicationem prohibetur.

SVMMARIVM.

- 66. Quæ ex parte iudicij ob excommunicationem prohibentur.
- 67. Pertinentia ad contractum, vel testamentum, ob eandem prohibita.
- 68. Prohibetur locutio cum excommunicato.
- 69. Itemq; ei exhiberi signa pacis, & munera mittere.
- 70. Prohibita excommunicato communicatio in diuinis cum alijs.
- 71. Quid agendum sit si excommunicatus non toleratus Ecclesiam ingrediatur cum diuina celebrantur.
- 72. Nolens exire incurrit nouam excommunicationem: & præsument.

sumens coram eo celebrare, peccat quidem graviter, sed non fit irregularis.

- 73 Quatenus liceat orare pro excommunicato.
 74 Oratione publica pro excommunicato orare non licet, ne quidem in genere.
 75 Limitationes cum quibus id intelligendum est si excommunicatio sit inualida, aut si excommunicatus vere penitens faciat quod in se est ad absolutionem obviendam.
 76 Si cum sufficientibus contritionis signis de vitio excesserit: aut pro eo fiant orationes institutae pro externis.
 77 Quis Missa valor positi ei applicari.
 78 De oratione que pro illo fieri potest in priore Memento.
 79 Prohibitio orandi pro excommunicato publicis precibus, non procedit quoad excommunicatos toleratos ab Ecclesia.
 80 Quatenus licitum sit recipere Sacramenta ab hisdem toleratis, aut possint illis administrari.
 81 Illicitum est salutare, aut resalutare excommunicatum.
 82 Item, illi assurgere, aliave reverentia signa exhibere.
 83 Non est licita communicatio cum excommunicato in actibus legitimis, nec in contractibus invidiis.
 84 Nec licet cum eo operari.
 85 Quatenus cum excommunicato mortuo liceat, communicare in humanis.
 86 Prohibita cibi & potus sumptio cum excommunicato.
 87 Similiter & dormitio cum illo.

66. **H**IVS generis prohibitorum nonnulla pertinent ad iudicia: idque, vel ex parte actoris, ut agere, implorare iudicis officium, petere ut sententiam ferat, vel latam exequatur, restitutionem petere, accusare vel denunciare aliquem, vel in eum inquirere: à quibus repellitur excommunicatus, ut fide declarat Vgolinus De censuris tab. 2. cap. 15. Vel ex parte Rei, ut se defendere, aut constituere Procuratorem ad se defendendum, respondere ad sibi obiecta, excipere, seu actionem excludere obiciendo, siue contra Iudices, siue contra actorem, aut ipsius Procuratorem, siue contra testes, itemque appellare: ad quae excommunicatum admitti, fide tractat idem Vgolinus in sequen. cap. 16. Vel ex parte testis: ut ferre testimonium; ad quod in iudicio, nisi contra haereticum, non admittitur excommunicatus; neque ad confessionem, siue instrumentorum siue contractuum, siue testamentorum, ut idem explicat in cap. 17. Vel ex parte Aduocati, aut Procuratoris, de quibus idem in sequen. cap. 18. & 19.

67. Nonnulla vero eorundem prohibitorum pertinent ad contractum; ut emere, vel alium contractum inire; quod excommunicatus (excepto voto simplici) non potest sine peccato: quamquam initus valet. Item agere ex contractu inito; quod non potest quamdiu manet excommunicatus: imo nec promissionem iurata tenetur quis ei tunc implere. Quae omnia latius persequitur idem author in cap. 20. Nonnulla item eorundem pertinent ad testamenta: ut testari, testem esse in testamento, codicillos, aut legata, aut fideicommissa facere: haereditatem, succedere ab intestato, adire haereditatem, possessionem adipisci, agnoscere bonorum possessionem, legatum capere. In quibus omnibus tunc peccat excommunicatus, cum vitari hominum communicatione, alias non; neque quominus valida sint, impedit excommunicatio. De qua re potest idem Vgolinus videri in cap. 21. neque in talibus necesse est nos immorari, cum ad forum tantummodo externum spectare videantur: ac pro foro interno satis sit notare tunc in illis contingere peccatum: (mortale an veniale iudicandum est per post dicenda in cap. 13.) cum contingit communicatio cum aliis contra Ecclesiae prohibitionem.

Nonnulla denique pertinent ad usum quotidianum: que diligentius considerare proprium est huius instituti. Ea autem omnium consensu quinque sunt significata primis distinctionibus huius versus:

Os, orare, vale, communicatio, mensa, negatur:

Quarum proinde explicationem persequemur sigillatim.

Os.

SECTIO I.

OS igitur significat prohiberi locutionem cum excommunicato: quod habetur ex cap. Sicut Apostoli, & duobus sequentibus, 11. quae 3. & ex cap. A nobis, De exceptionibus, & ex cap. Nuper, De sententia excommunicata, etiam illam quae fit per literas, aut per nuntium, aut per nuntium, iuxta D. Anton. 3. par. tit. 25. cap. 2. & consentiunt Angelus verbo Excommunicatio 8. num. 4. Syluester eodem verbo 5. num. 2. Caiet. eodem item verbo, cap. ultimo, §. Illicita, & Coar. ad cap. Alma mater, l. par. §. 2. num. 1. alios citans, ut & Vgolin. tab. 2. cap. 2. §. 1. num. 7. (in quibus esse commune tam Theologorum, quam Iurisperitorum sententiam) ac Henriquez in 1. par. l. 2. summae lib. 13. cap. 7. §. 3. Procedit vero siue locutio palam fiat, siue clam; ex cap. Cum excommunicato, 11. quae 3. Item siue fiat excommunicato respondente ac colloquente, siue tacente, ut in praed. num. 3. habet ex Zabarella Vgolinus. Immo, ut in sequen. num. 6. id maius, procedere etiam si quis tantum dicat excommunicato: Volo tecum colloqui, nec colloquatur: quia id praebulum est prohibita locutionis, & per consequens illius quaedam pars.

Significat praeterea proposita vox, prohiberi osculum pacis, secundum D. Thomam in 4. distinct. 18. quae 2. art. 1. & Adrianum in 4. De clauibus, quae 3. Eadem ratio esse potest amplexus, & aliorum signorum pacis, iuxta Sotum in 4. distinct. 22. quae 1. art. 4. Et colligitur ex eo quod in cap. Excommunicatos 11. quae 3. prohibitum sit communicare excommunicato in cibo aut potu, aut osculo, aut ane ei dicere.

Postremo, eadem vox significat prohiberi missionem munerum ad excommunicatum, vel acceptionem eorundem ab illo, iuxta D. Anton. Sylu. & Angelum locis citatis. Idque siue excommunicatus illa mittat suo nomine, siue nomine alterius: siue etiam ab alio mittantur nomine excommunicati, secundum Palud. in 4. distinct. 18. quae 6. art. 2. col. 3. Vbi addit, si quid ab alio detur amore ipsius excommunicati, quod non fit eius, posse quidem recipi: sed alio nomine, quam eiusdem excommunicati.

Orare.

SECTIO II.

ORARE vero, ut locis cit. tradunt Angelus, Syluester & Caiet. significat indictam esse omnem cum excommunicato communicationem in diuinis: ita ut non possit Missam ab ipso celebratam audire, nec eam coram ipso celebrare: nec etiam simul cum eo diuinis officii, interesse, iuxta Caiet. in eodem loco, & Nauar. in Miscellanea 47. De oratione, num. 4. & Sotum in dist. 22. quae 1. art. 4.

Quid faciendum sit excommunicato ingreente se diuini.

HIC tres dubitationes occurrunt. Prima est, si excommunicatus vitandus ingrediatur in Ecclesiam ad communicandum caeteris in diuinis, illi qui ibi sunt, quidnam facere teneantur? De qua re (quam plenius Suarez tractat *tom. 5. d. sp. 12. sect. 1. a. num. 11.*) dicendum est teneri inde exire, iuxta glossam ad cap. Sicut Apostoli, 11. quae 3. verbo, *vel orauerit*: aut exitum illius procurare, aut monendo illum vt exeat, aut vi expellendo: ita tamen vt id fiat sine sanguinis effusione, prout monet Palud. in citata quae 6. art. 3. colum. 6. Quod si nec monitus exire velit, nec commode expelli possit, non modo alia diuina officia, sed etiam Missa incepta, dimittenda est, nisi antequam ipse intraret, aut Sacerdos celebrans cum videret, iam peruenit esset ad canonem inceptis verbis, *Te igitur clementissime pater*: quia tunc Sacerdos ipse progredi debet simul manente tantum eo qui sibi sacrum facienti assistit, aliis exeuntibus finitoque canone, ac sumpto sanctissimo Sacramento mittere debet ipsum excommunicatum vt exeat, vel illum eicere, si potest. Quod si non possit, rediens in sacrificium, ibi dicat caetera quae restant, hoc est, post communionem, & quae sequuntur. Ita D. Anton.

tradit

tradit 3. part. tit. 25. cap. 2. Quamquam Navarr. De oratione cap. 16. numer. 60. admodum probabiliter docet, quod si Sacerdos nondum pervenerit ad consecrationem, etiam si canonem, Teigitur, &c. inceperit, debeat Missam omittere. Nam illorum verborum quæ in canone antecedunt consecrationem, ratio eadem est in hacre, quæ aliorum antecedentium: si quidem ut recitat Palud. in 4. dist. 18. q. 1. art. 1. concl. 4. omnia quæ antecedunt consecrationem, preparationes quædam sunt, & non internæ inchoationes illius. Vnde idem author ibid. cum D. Thoma. 3. par. quæst. 83. art. 6. ad 2. definit: si Sacerdoti celebranti in mentem veniat aliquod impedimentum, quo prohibetur celebratio: ut exempli gratia, se aliquid comedisse eo die, aut se irretitum esse excommunicatione, idque accidit ante consecrationem, debere Missam inchoatam relinquere; nisi graue scandalum inde proventurum esset.

72. Porro excommunicatus ille qui admonitus non vult exire, incurrit in nouam excommunicationem per Clem. n. Grauis, De senten. excommunicationis. Sacerdos vero presumens celebrare coram excommunicato, etiam si grauer peccet, non incurrit tam irregularitatem, ut notat Couar. ad Cap. Alma mater, 1. par. §. 6. nu. 9. Pro quo textus est in Cap. Is qui, De senten. excommunic. in sexto.

Dubium de oratione pro excommunicato non tolerato.

73. SECUNDA DUBITATIO EST. Num liceat orare pro excommunicato? Ad cuius explicationem obseruandum est, orationem aliam esse particularem seu priuatam, quæ fit in propria priuata; persona: aliam vero communem seu publicam, quæ fit à ministris Ecclesiæ in persona populi, ut ex D. Thoma habet Armillaia vero Oratio, n. 4. seu quæ fit pro membris Ecclesiæ: cuiusmodi Navarr. De oratione cap. 19. nu. 67. vult esse omnes orationes Missarum, & horarum canonicarum. Cum igitur hoc ita sit, pro explicatione propositi dubij dicitur, quod ex D. Thoma in 4. dist. 18. qu. 2. art. 1. quæstionum. 1. ad 1. Navarr. habet loco cit. & in Enchir. cap. 27. nu. 36. ver. ad 1. orationem quidem priuatam licitam esse orare pro excommunicato, non tamen orationem publicam. Quam esse communem sententiam annotat Couar. ad cap. Alma mater, 1. par. §. 6. num. 4. & Vgol. in tabula 2. De censuris, cap. 9. §. 2. num. 1. qui in sequenti §. 3. plures in eam citat. Ratio vero est: quia illud posterius directe pugnat cum intentione Ecclesiæ, quæ oratione pro suis membris ad hoc factas ut in pace agant, & salutem habeant, proficiantque in Dei gratia & virtutibus, non vult excommunicato prodesse: ut satis ostendit, dum prohibet eas fieri pro excommunicatis, etiam illis qui cum signis contritionis ex vita discesserint; ex Cap. A nobis 2. & Cap. Sacris, De senten. excommunic. Illud vero prius non pugnat cum dicta intentione. Vnde sequitur, quod licet licitum est pro peccatore viuo non excommunicato orare, etiam oratione publicâ, quoniam Ecclesia non intendit illum hac priuare: ita etiam licet pro excommunicato orare priuatâ oratione, quia Ecclesia non intendit illum ea priuare. Dixi pro peccatore viuo: quia pro eo quem constat ex vita excessisse mortalem, orare non licet; ut multi, alijs citatis in eâ sententiam notat Couar. ad Cap. Alma mater, 1. par. §. 6. nu. 4. concl. 1.

74. Quod autem post Hostiensem Ioan. Fruburgensis in summa Confessorum lib. 3. tit. 33. qu. 159. & Syluester verbo Excommunicatio 1. nu. 2. volunt licitum esse ministro Ecclesiæ publicâ oratione pro excommunicato orare in genere (etiam si non liceat in particulari pro hoc, vel illo) adducti eo, quod in die Veneris sancto Ecclesia oret in genere pro hæreticis: merito Navarr. in prius citato cap. 19. n. 70. rejicit. Cum enim Ecclesia precibus quæ pro ipsius membris fiunt, nullo modo intendat excommunicatis prodesse: sicut fieret contra ipsius intentionem orando publicâ oratione pro hoc, vel illo excommunicato in particulari: ita & similiter orando in genere pro excommunicatis.

De illa vero oratione quæ fit in die Veneris sancto pro hæreticis in genere, iam in præced. cap. 4. admonuimus ex D. Thoma, non esse de numero earum quæ fiunt pro membris Ecclesiæ. Quod etiam post eundem annotant Navarr. in

seq. n. 71. & Couar. in cit. §. 6. n. 3. Cur autem peculiariter id genus orationis Ecclesia tunc vsurpet, ratione reddit Sotus in 4. dist. 22. quæst. 1. art. 1. quod se conformare velit Christo pro omnibus hominibus morienti, adeoque; pro inimicis suis oranti. Quam ratione quibusdam alijs repudiatis Vgolinus in cit. §. 2. nu. 2. approbat.

75. Ex dictis ad Sacerdotum instructionem Navarr. De oratione cap. 19. nu. 67. deducit, male agere, atque; adeo mortaliter peccare (ut idem ex D. Thoma habet in Enchir. cap. 27. nu. 36. ver. ad 1.) eos qui Missam & orationes publicas, tanquam ministri Ecclesiæ dicunt pro excommunicatis. Quod tamen, ut ipse admonet, accipiendum est cum aliquot limitationibus. Prima est: ut non referatur ad inualidè excommunicatos esse quos iure ministri ipsi non reputant excommunicatos, seu excommunicatione validâ: tunc enim possunt pro illis celebrare diuina, nisi obster scandalum; quia intentio Ecclesiæ non est ob inualidam excommunicationem priuare quampiam communibus precibus.

Secunda est: ut nec referatur ad eos excommunicatos, quos merito credimus respicisse à peccato propter quod excommunicati fuerunt, si quam diligenter possunt, curent impetrare absolutionem. Nam ut Couar. ait in prius citato nu. 4. con. l. 9. potest quis ut Ecclesiæ minister pro illis orare, secreto tamen, iuxta Hostiensem communiter receptum, ad Cap. Cum voluntate, De senten. excommunic. & Missam eiusque valorem eis applicare, saltem sub conditione, si eos vere poeniteat.

Ad illud vero quod in contrarium Vgol. in cit. §. 2. num. 3. opponit, talem esse vere excommunicatum quoad Ecclesiâ, ex Cap. A nobis 2. De senten. excommunic. & ideo materem priuatum ijs quibus ex intentione Ecclesiæ ipsum priuat: atque illum qui facit pro eo publicas orationes, facere contra intentionem Ecclesiæ. Respondendum est, intentionem Ecclesiæ (cuius ante meminimus nu. 10. & 11.) in hacre esse cum quadam *intentione* intelligendam: nempe ut cum sermo est de oratione quæ pro excommunicato fieri prohibetur, si is contritus sit, neque; stet per ipsum quominus sit absolutus, ea non fiat quidem in publico pro ipso: fieri tamen possit in secreto. Quo modo prædictum Cap. A nobis Panor. ibid. n. 6. intellexit; & potest intelligi Cap. Sacris, eod. tit. vbi de eadem oratione agitur.

Dices, ergo poterunt similiter dari illis Sacramenta in secreto. Respondetur negando; quia non potest id fieri nisi illi his se ingerant passiuè, quod non possunt sine peccato mortali. Orari autem potest, aut fieri sacrum Missæ pro ipsis, absque eo quod concurrant se ingerendo talibus orationibus.

76. Tertia limitatio est: ut non referatur ad eos qui ex hac vita excesserunt cum contritionis signis, ob quæ merito creduntur mortui extra peccatum mortale. Pro his enim, inquit Navarr. in eod. cap. 19. n. 68. licet Missam dicere eiusque; valorem illis applicare, etiam antequam absoluantur; non publicando tamen, eam pro illis dici; quia sicut coram Deo occulte tantum vniuntur Ecclesiæ per charitatem: sic occulte tantum pro eis dici possunt preces quas Ecclesia pro suis membris instituit. In hoc enim casu perinde ac in præcedenti, per *emendationem* in fauorem filij serio respicientis, possumus interpretari matris Ecclesiæ intentionem.

Quarta est: ut non referatur ad orationes institutas in Ecclesia ad orandum pro externis. Quamuis enim (inquit Navarr. sub finem sequentis nu. 71.) nemo Ecclesiæ nomine, seu quatenus Ecclesiæ minister debeat pro excommunicatis orare precibus institutis ad orandû pro membris Ecclesiæ; potest tamen precibus accommodatis ad orandum pro externis: qualis est illa diei Veneris sancti pro hæreticis & schismaticis. Deus qui saluas omnes, & neminem vis perire, &c. Item illa quæ habetur in Missa ad tollendum schisma. Deus qui errata corrigis, & dispersa congregas, &c. vel alia quæcunque; eiusmodi de nouo composita, ut inquit Nauarrus.

77. Quinta est, quam habet idem Navarr. consequenter num. 72. ut quamuis nemo debeat applicare excommunicatis orationes Missæ, neque earum valorem ad satisfaciendum pro illis, possit tamen proprium meritum actus orandi seu celebrandi Missam, aut recitandi preces canonicas eo refer-

re, ut Deus dignetur illos, aut aliquem illorum conuertere. Vnde cum triplex sit valor boni operis meritorij, ut post multos alios notat Couar. ad Cap. Alma mater, 1. par. §. 5. numer. 5. vnius specialissimus, qui operanti competit & applicatur; alter specialis, qui competit ei pro quo quis operatur, nempe orat vel ieiunat; tertius generalissimus, qui est totius Ecclesie, conuenitque omnibus ipsius membris propter illam Sanctorum communionem, de qua mentio est in Symbolo. Cum inquam hoc ita sit, primus valor operis orandi orationibus Missae, potest applicari excommunicato, non item reliqui. Et istud est quod sibi vult Nauar. ibid. numer. 73. inquit quod Sacerdos potest nomine suo priuato celebrare Missam, & horas canonicas in eum finem recitare, ut respiciat excommunicatos, non quidem orando pro eo orationibus Missae, aut precibus canonicis, neque applicando carum valorem illi: sed offerendo diuinae maiestati exhibitionem illius seruij, quod pro ijs pro quibus debet, secundum Ecclesie intentionem persoluit aut persoluiturus est: ut dignetur illos ad sanam mentem reuocare. Sicque accipiendum est ex eod. Nauar. quod aliqui aiunt se toties dixisse Missam pro conuersione alicuius haeretici, aut alterius infidelis.

78.

Addit adhuc his ibid. Nauar. & cum eo Couar. ad Cap. Alma mater, 1. par. §. 6. numer. 4. concl. 7. & ante vtrumque tradiderunt Syluest. Excommunicatio 1. num. 1. & Missa 1. qu. est. 8. dicto 4. Angelus eod. verbo numer. 51. & Tabiena Excommunicatio 1. num. 4. estque communis recentiorum sententia (quorum nonnullos Vgolinus De censuris tab. 2. cap. 9. §. 3. sub finem commemorat) posse Sacerdotem in priore, ut vocant, Memento, ante consecrationem hostiae orare nominatim specialiter oratione pro excommunicato. Ratio eorum est, quod Sacerdos tunc orat ut priuata persona. Soto vero in 4. dist. 12. qu. 1. art. 1. est propensus in contrariam partem. Cui fauet, quod excommunicatis non possit offerri sacrificium Missae, illaque oratio fiat pro ijs pro quibus sacrificium offertur, prout significant verba illa: Et omnium circumstantijs quorum tibi fides cognita est, & nota deuotio, pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt hoc sacrificium laudis.]

Ceterum videtur bona esse distinctio, qua Iosephus Angles vtitur in Floribus quaestione De excommunicatione, art. 3. diff. 4. **vt in eo spatio quod Sacerdoti datur ad orandum proprijs orationibus, is non possit pro excommunicato orare nomine Ecclesie; nec proponere pro illo sacrificij offerre: possit autem orare nomine suo proprio tanquam priuatus: quia tunc oratio eiusdem conditionis erit ac si fieret in cubiculo, nempe erit priuata, & non publica.**

Dubium de oratione pro excommunicato tolerato.

79.

TERTIA DVBITATIO EST. An quod dictum est, non esse pro excommunicato orandum publicis orationibus, pertineat etiam ad eos quos per constitutionem Concilij Constantiensis non tenemur vitare. Nam & hos Ecclesia intendit illis priuare. Cui dubit. Natat. in *Enchir. cap. 27. numer. 36. ad secundum dubium*, respondet, pro excommunicato non denunciato, nec notorio Clerici percussore, posse nunc orari publice, per memoratam constitutionem, sicut per eandem nunc non negatur sepultura ijs qui excommunicati non denunciati moriuntur, nisi interueniat aliud impedimentum, ut haeresis, propter quam neganda est sacra sepultura, ex Cap. Quicumque, De haeticis in 6. sicut & propter mortem obitam in duello, ex Concilio Tridentino, sess. 25. capit. 19. De reformatione, & propter manifestam vsuram, ex Cap. Quia in omnibus, De vsuris. Quae doctrina quantumcunque possit alicui videri difficultatem habere: quia tamen per ipsum Concilium Constantiense cum excommunicatis non denunciatis, nec notorijs percussoribus Clericorum concessa est communicatio, tam in diuinis, quam humanis, ea admitti posse videtur. Nam quamuis extra priuilegium in diuinis communicare cum excommunicato, peccatum sit mortale: quia id directe est contrauenire intentioni Ecclesie; non est tamen si id fiat (prout potest publica oratio fieri pro excommunicatis non denunciatis) cum ipsius-

met Ecclesie priuilegio, & absque scandalo, seu in ductione alterius ad peccatum, aut ad contemptum clauium eiusdem Ecclesie.

Ab iisdem quoque excommunicatis non vitandis esse hodie licitum Sacramenta recipere, expressit Caiet. 3. part. quaestione 64. art. 6. ad 2. & in verbo *Absolutio, vers. Absolutio impedienda*. Quod intellige etiam extra casum necessitatis recipiendi Sacramenta ipsa, iuxta Sotum in 4. dist. 1. quaestio. 5. art. 6. prop. 5. & Adrianum in 4. De confessione dub. 9. Imo si sit casus extremae necessitatis, ab excommunicato non minime denunciato, aut notorio percussore Clerici licet Sacramenta recipere; qui potest illa tunc conferre, iuxta tradita libr. 1. cap. 7. sub initium. Aduerte autem non esse vsurpandam illam licentiam suscipiendi Sacramenta ab excommunicato non vitando, si is credatur inde accepturus occasionem contemnendi excommunicationem, aut non procurandi absolutionem, vel si credatur administraturus Sacramenta in peccato mortali, nullaque sit legitima causa peccandi, quae eum excusare possit, ne peccet conferendo; iuxta ea quae tradidimus in praecedenti numero 5. Nec item licere Sacramenta conferre excommunicato non vitando, post Adrianum in 4. De clauibus quaestione 3. bene monet Couaruias ad Cap. Alma mater, 1. par. §. 2. in fine, per eam rationem, quod is non possit illud recipere sine peccato; atque Sacramentum conferens illi quem scit excommunicatum, eodem tribuat occasionem peccandi, quod illicitum est omnino. Intellige autem etiam si non sit excommunicatus notorius, sed tantum occultus, iuxta Sotum in 4. dist. 22. quaestione 1. articulo 4. columna 5. nisi quod iuxta Panormitanum ad Cap. Si Sacerdos, De officio Ordinarij, numer. 6. non debeat Sacerdos corpus Christi denegare excommunicato occulto, illud publice petenti, ne peccatum ipsius occultum prodar, sicut nec Christus iudei proditori idem Sacramentum negauit; sed cum ceteris discipulis illud ei contulit, ex Cap. Christus, 1. qu. 1.

Vale.

SECTIO III.

Haec dictio significat primo prohibitum esse salutare excommunicatum, iuxta D. Thom. in 4. dist. 18. quaest. 2. articulo 1. quaestio inculca 1. quae ualij communiter sequuntur. Intellige autem, siue saluatio fiat praesenti, siue etiam absentem per Epistolam, aut nuncium; eo modo quo de locutione dictum est sect. 1. Significat secundo, prohibitum esse salutare excommunicatum, iuxta Sotum in 4. dist. 22. quaest. 1. art. 4. et si liceat dicere illi Deus te illuminet, vel aliquid simile, iuxta Caiet. in verbo Excommunicatio, cap. ultimo, vers. Illicita. Atque si ad illum in casu licito scribatur, non est saluandus, sed loco saluationis haec uerba vsurpari possunt; Spiritus consilij sanioris, iuxta Paludanum in 4. dist. 18. quaest. 6. art. 2. in principio, & Syluestrum Excommunicatio 5. nu. 3. Vbi aduerte, quod habet Henriquez in prima parte sua Summae libro 13. capite 7. §. 3. resalutare & rescribere non prohiberi quatenus talia; cum sint quid debitum etiam respectu inimici. Quod igitur allatum est ex Soto, debet intelligi de resaluatione, cum sit, sicut & saluatio, ad deferendum honorem alteri.

Significat tertio proposita dictio, prohibitum esse affurgere excommunicato, aut ei nutu reuerentia exhibere, seu inclinare se ad illum quasi resalutando ipsum, etiam si nullum uerbum dicatur, ex Palud. in cit. art. 2. & Nauar. in *Enchir. cap. 27. nu. 20.* atque alij quorum meminit Vgolinus De censuris tab. 2. cap. 23. §. 1. num. 10. Vbi contra sentientes, eo quod nihil tale sit in iure expressum, sic rejicit: quia et si non est specialiter expressum, et tamen generatim, ex quo communicatio excommunicati prohibetur nobis per plures Canones, n. qu. 3. & per Cap. Cum non ab homine, De sentent. excommunicationis. Potest tamen, ex Nauar. ibid. sententia ipsorum in foro conscientiae procedere, si talia signa fiant sine animo saluandi, aut resalutandi, dicendo intra semetipsum;

Deus te conuertat, aut aliquid simile.

**

**

Commu-

Communio.

SECTIO IV.

83. **H**Æc dictio primo significat, ex Caier. loco citato, prohibendum esse communicare cum excommunicato in actibus legitimis: quales sunt iudicare, patrocinari, testificari, & alij eiusmodi, de quibus copiose Vgolinus tab. 2. De censuris cap. 15. & quatuor sequentibus. Significat etiam deinde prohibitum esse (quod expressit D. Anton. 3. par. tit. 25. cap. 2. in principio, versu 5. & tractat Vgol. in eadem tabula cap. 20.) contrahere cum excommunicato, siue vendendo, siue emendo; imo neq; cum ipsius famulo, si eius nomine contrahat, iuxta Palud. loco cit. quod tamen intellige nisi excuset necessitas; de qua dicitur in sequenti cap. 15. sect. 5. Adverte autem quod etiam non liceat cum excommunicato contrahere, factum tamen contractum, etiam cedentem in ipsius utilitatem, valere; vt ostendunt Couar. ad cap. Alma mater, 1. par. §. 1. num. 9. & Vgolin. in citato cap. 20. §. 1. quia nullum ius est quo reddatur ritus, nec vlla est illius prohibitio, quam ea quæ includitur in generali prohibitione communicationis cum excommunicato. Vnde nec est alia poena contrahentium, quam communis communicatio cum excommunicato in humanis: nempe venialis peccati, & minoris excommunicationis, vt postea tradetur. Quam sententiam Diuus Antoninus loco citato aperte sequitur, inquiring post Innocen. omnes contractus inuitos etiam scienter, & durante excommunicatione, tenere; ex ipsiq; agi contra excommunicatum, etiam si non possit excommunicatus agere ex illis, nisi post absolutionem. De qua re ex inflituro Vgolin. in sequenti §. 2.

84. Significat præterea prohibitum esse cooperari excommunicato, seu facere aliquod opus simul cum eo, iuxta Nauarr. in cit. num. 20. ita vt alteri non liceat simul cum ipso vel edificare parietem, vel dolare ligna, vel quadrare lapides, nec etiam cum eo tanquam cum socio facere iter: imo, vt probabile est (quamuis aliter sentiat Sotus in 4. distict. 22. questio. 1. artic. 4.) nec legere coram eo, nec audire lectionem cum eo. Eadem enim videtur talis communio ratio, quæ antedictarum. Audire autem concionem cum eo, licet: quia in his quæ ad salutem animæ ipsius, & emendationem faciunt, licita est conuersatio humana, vt dicitur in sequ. capit. 15. sect. 1. Iam vero, si in memoratis quæ ex se mala non sunt, cum excommunicato communicare non licet, multo minus licet in ijs quæ mala sunt: vt in furando, vel in occidendo; adeo vt qui in talibus communicat cum excommunicato, non tantum peccet peccato furti, vel homicidij: sed etiam peccato communicationis cum excommunicato, propter quam incurrit etiam in minore excommunicationem. Id quod notant Angelus Excommunicatio 8. §. 2. & Sylu. Excommunicatio 5. nu. 6. vers. 2.

85. Postremo, significat prohibitum esse cum excommunicato mortuo communicare, etiam in humanis: vt v. g. ipsum lauando, aut vestiendo, prout tractat Vgolinus tabul. 2. De censuris cap. 23. in principio, num. 8. Et probatur per illud in Cap. Sacris, De sepulturis, & in Cap. A nobis 2. De sententia excommunic. Non communicetur mortuo, cui non est communicatum & viuo. Excipitur tamen, vt ex Felino addit Vgol. is qui talem sepelit in loco prophano ne aerem eorum patiat: nam ea de causa, & à peccato, & à minori excommunicatione excusatur.

Mensa.

SECTIO V.

86. **H**Æc demum dictio significat prohibitam esse cibi & potus sumptionem cum excommunicato in eadem mensa, ex D. Thoma in 4. distict. 18. quest. 2. art. 1. questio. 1. & Palud. in cit. art. 2. iuxta Cap. Excommunicatos, & sequ. 11. quest. 3. & Cap. Nuper, De sententia excommunic. Quod intellige, siue in propria, siue in aliena domo fiat sumptio, dummodo in eadem mensa, ex Sylu. Excommunicatio 5. num. 3. sub finem, & D. Anton. 3. par. tit. 25. cap. 2. in principio, versu 4. In diuersa autem mensa, vt cum ipsidem authoribus habent Caietan. verbo Excommunicatio, cap. vltimo, versu. Illicita, & Nauarr. in Enchir. cap. 27. num. 20. non est prohibitum comedere etiam

in eadem domo: nisi (vt post plures alios habet Vgol. in cit. capite 23. §. 2. numero 3.) ab eodem vtterque esset inuitatus: quia hoc esset communicare in eodem conuiuio cum illo. Notat etiam Henriquez in 1. par. sue summe lib. 13. cap. 7. §. versu finem, in diuersorio vbi est longa tabula pro mensa, licere comedere sepe etiam in diuersa parte tabulæ: quia moraliter alia mensa reputatur.

Atque quod de sumptione cibi dicitur, simili modo de dormitione intelligendum esse, volunt D. Anton. Syluest. & Nauarr. locis citatis: nempe esse prohibitum dormire simul cum excommunicato in eodem lecto, siue domus sit propria, siue aliena: non autem dormire in eadem domo, aut in eodem cubiculo, in diuersis lectulis, dummodo aliter non communicetur.

CAP. XIII.

De peccato quod committitur communicando cum excommunicato in prohibitis.

SVMMARIVM.

- 88 Peccatum mortale committitur communicando cum excommunicato in diuinis prohibitis.
- 89 Communicare in diuinis non prohibitis solum est veniale.
- 90 Item, communicare in humanis.
- 91 Casus excepti.
- 92 Quatenus crebro cum excommunicato in humanis communicare, sit, vel non sit mortale.

87. **H**Æc communicatio si in diuinis specialiter prohibitis sit, peccatum est mortale, ex Diui Thoma quodlibet 11. questio. 8. in 4. distictio. 18. questio. 2. artic. 4. & questio. 3. ad secundum, & Caietan. in verbo Excommunicatio, cap. vltimo, versu. Circa tertium, & ex alijs quos referunt Couar. ad Cap. Alma mater, 1. par. §. 3. num. 7. & Vgol. De censuris tab. 2. cap. 23. §. 14. Et ratio est: quod præceptum de euitandis excommunicatis directe respicit diuina, quæ sunt propria fidelium, quatenus fideles sunt: & ideo qui excommunicatum euitandum ad diuina admittit, aut cum eo in diuinis communicat, tanquam faciens directe contra præceptum de re graui datum, ac contra potissimam illius rationem, mortaliter peccat. Excipit nisi id fiat ex inuoluntaria: quia hæc communicantem excusant à peccato mortali, vt constat ex communi doctrina de ignorantia inuincibili.

Dixi autem in diuinis specialiter prohibitis, quoniam communicare cum excommunicato in diuinis, quibus est ei sub generali tantum communicationis nomine interdictum: vt exempli gratia, recitare cum eo priuatim horas canonicas, non est peccatum nisi veniale, vt idem Couar. in seq. n. 8. multis autoritatibus confirmat. Quando igitur Doctores absolute dicunt peccatum mortale committi si quis cum excommunicato communicet in diuinis: id intelligendum est in diuinis specialiter prohibitis, hoc est, in Sacramentis, sepultura Ecclesiastica, & diuinis officijs quæ publice in Ecclesia recitantur communi nomine fidelium; sic vt censentur bona esse communia fidelibus, prout fideles sunt, à quorum participatione excommunicatus excluditur.

Si vero talis communio sit in humanis, committitur solummodo peccatum veniale iuxta communem Theologorum ac Canonistarum sententiam (vt plures eorum commemorans notat Gabr. in 4. distict. 18. questio. 3. liter. K. 2.) quam sequuntur Adu. in 4. De Clauib. questio. 3. versu. Secunda propositio, Sotus in 4. dist. 22. quest. 1. art. 4. concl. 2. sub finem (vbi etiam ait esse omnium sententiam) Couarr. item in prius cit. nu. 7. ac Nauarr. in Enchir. cap. 27. num. 28. & recentiores communiter, quemad. notat Henriquez in 1. par. libr. 13. capit. 8. in margine lit. A. Fundamentum autem quod ex D. Thoma afferunt est, quod is qui in humanis communicat cum excommunicato, non faciat contra propriam rationem præcepti, quod principaliter ac directe respicit diuina, vt iam diximus. Neq; est necesse quamlibet præcepti diuini, aut Ecclesiastici transgressionem peccatum esse

morta-